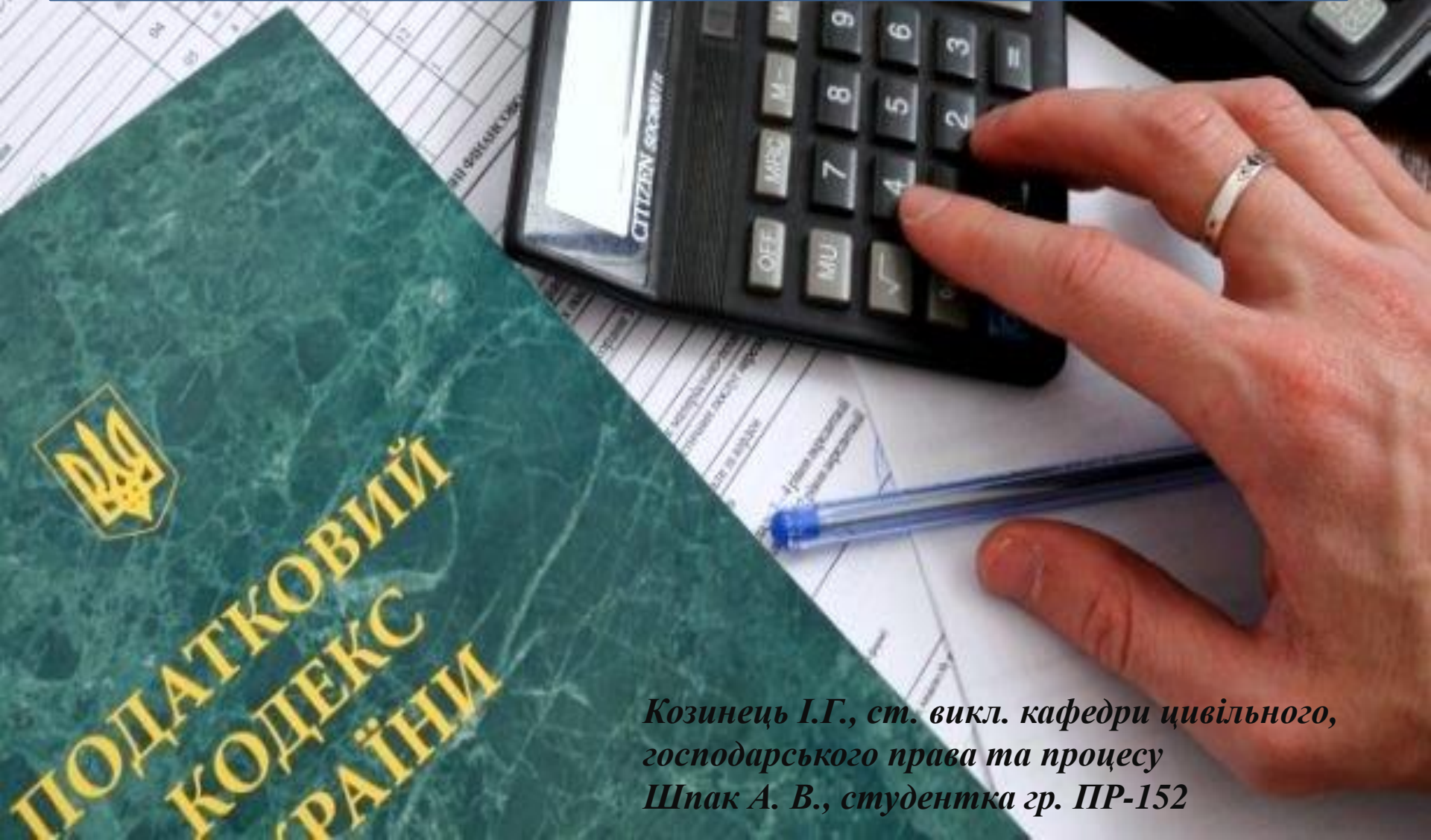

Фінансово-правові норми та відносини

*Козинець І.Г., ст. викл. кафедри цивільного,
господарського права та процесу
Шпак А. В., студентка гр. ПР-152*

Фінансово-правова норма -
загальнообов'язкові приписи компетентних
органів державної влади та місцевого
самоврядування з приводу мобілізації,
розподілу й використання коштів
централізованих та децентралізованих фондів,
виражені у категоричній формі й забезпечені
державним примусом.

**Фінансово-правовій нормі
притаманні загальні риси правової
норми:**

має загальнообов'язковий характер, тобто вказує, яким чином, в якому напрямку, протягом якого часу, на якій території мають діяти суб'єкти фінансових правовідносин;

встановлюється уповноваженими органами влади;

не вичерпує свою обов'язковість певною кількістю застосувань;

є формально-визначеним правилом поведінки: внутрішня визначеність проявляється у змісті, обсязі прав і обов'язків суб'єктів фінансових правовідносин, а зовнішня у тому, що фінансово-правова норма виражена в джерелах фінансового права;

реалізація норми фінансового права забезпечується примусом держави

**Специфічні риси фінансово-правових норм
проявляються в наступних їхніх
особливостях:**

1) регулюють лише фінансові правовідносини;

3) за допомогою фінансово-правових норм забезпечується реалізація насамперед публічних інтересів-інтересів держави, місцевого самоврядування, суспільства в цілому;

5) за порушення приписів фінансово-правових норм можуть застосовуватися на лише заходи фінансового впливу, але й дисциплінарного, адміністративного або кримінального.

2) мають державно-владний, імперативний характер і виражені в категоричній формі, що не допускає їх довільної зміни, а зміст і обсяг прав та обов'язків суб'єктів фінансових правовідносин має бути чітко визначений;

4) їм притаманний грошовий вираз, оскільки відносини, які врегульовуються ними, спрямовані на централізовані й децентралізовані грошові фонди;

Структура

Основою норми є *диспозиція*, яка містить вимоги норми, тобто дає розпорядження на здійснення певних дій з утворення, розподілу чи використання публічних фінансових ресурсів, встановлює зміст прав і обов'язків суб'єктів фінансових відносин і завжди виражена у безумовно категоричній формі.

Гіпотеза фінансово-правової норми визначає умови, за яких можуть виникати у громадян та організацій передбачені нормою права і обов'язки у сфері фінансової діяльності.

Санкція фінансово-правової норми містить вказівки на невігідні для її порушника наслідки. Найпоширенішою санкцією є штраф, що встановлюється переважно у відсотках до суми порушення.

Фінансова санкція є головним елементом фінансово-правової відповідальності, яка застосовується до порушників фінансового законодавства.

Класифікація фінансово-правових норм

1) за змістом:
- матеріальні
- процесуальні

2) за часом дії:
- постійні
- тимчасові

3) за сферою територіальної дії:
- загальнодержавні
- місцеві (локальні)

5) за дією на коло суб'єктів:
- загальні
- спеціальні

4) за способом впливу на учасників фінансових відносин, за характером диспозиції:
- зобов'язуючі
- заборонні
- уповноважуючі (дозвільні)

6) за соціальним призначенням і роллю у правовій системі:
- регулятивні
- охоронні

Особливості фінансово-правових норм зумовлені специфікою предмета правового регулювання. Вони полягають у специфіці своєрідного виду суспільних відносин - фінансово-економічних, тобто наявність закріплених у фінансово-правових нормах правил поведінки учасників таких соціальних зв'язків визначено їх економічним змістом.

Таким чином, можна констатувати, що фінансово-правові норми мають особливо важливе значення у житті суспільства, яке окреслене важливістю самих фінансів, як одного з основних інструментів проведення державою своєї економічної політики.

Фінансові правовідносини - це суспільні відносини, що виникають при залученні, розподілі, використанні фондів грошових коштів і урегульовані нормами фінансового права.

У фінансових правовідносинах, як правило, виразно виступають два правові елементи:

- 1) державно-владний
- 2) майновий

Фінансова діяльність держави та органів місцевого самоврядування ґрунтується виключно на нормативних актах. Водночас мобілізація і витрачання коштів публічних грошових коштів є діяльністю матеріального, майнового характеру. Тому фінансові правовідносини є владно-майновими відносинами.

**Фінансові правовідносини
вирізняються за такими
ознаками:**

1) це є публічно-правові відносини, оскільки в них реалізуються публічні інтереси;

2) мають майновий, а саме грошовий характер, оскільки об'єктами цих відносин завжди є фонди грошових коштів, як централізовані, так і децентралізовані;

3) їм притаманний державно-владний характер

4) фінансові правовідносини мають розподільчий характер, який закладено в розподільчій функції публічних фінансів;

5) характеризуються специфічним змістом, оскільки ці відносини виникають, змінюються й припиняються в особливій сфері життєдіяльності суспільства-в галузі фінансової діяльності держави й місцевого самоврядування:

Особливості фінансово-правових відносин

1. Фінансові правовідносини виникають у процесі фінансової діяльності держави.

2. Об'єкт фінансових відносин - гроші, точніше фонди коштів, які формуються, розподіляються та використовуються

3. Однією із сторін у фінансових правовідносинах завжди виступає держава або її уповноважений орган

4. У фінансових правовідносинах не буває рівності сторін.

5. Виражають організуючу роль держави в розподілі й перерозподілі національного доходу країни;

6. Права та обов'язки сторін визначаються безпосередньо законом або нормативно-правовим актом.

Фінансові правовідносини в механізмі правового впливу на публічні фінанси виконують три основні функції:

1) вказують на коло осіб, на яких у конкретний час поширюється дія фінансово-правової норми;

2) закріплюють конкретну поведінку учасників фінансових правовідносин у галузі формування, розподілу й використання фондів коштів держави й місцевого самоврядування;

3) є умовою для можливості приведення в дію юридичних засобів забезпечення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків учасників фінансових відносин.

Фінансові правовідносини можна класифікувати за рядом підстав:

1) за матеріальним змістом:
- бюджетні правовідносини;
- податкові правовідносини;
- фінансові правовідносини в галузі страхування; в галузі кредиту; в галузі банківської діяльності; з приводу регулювання грошового обігу, в галузі розрахунків; з приводу валютного регулювання;

2) за характером фінансово-правових норм:
- матеріальні;
- процесуальні

3) за часом дії:
- постійні
- періодичні
- разові

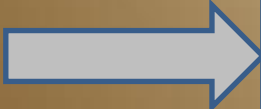
4) за методами фінансової діяльності:
- фінансові правовідносини з формування фінансових ресурсів;
- з розподілу фінансових ресурсів;
- з використання фінансових ресурсів;

5) за об'єктом:
- виникають, змінюються або припиняються з приводу централізованих фондів коштів;
- децентралізованих фондів коштів;

6) за функціями у правовому регулюванні:
- регулятивні
- охоронні

Об'єкт фінансових правовідносин – це публічні грошові фонди, з приводу формування, розподілу та використання яких і виникають фінансові правовідносини.

Суб'єкт фінансових правовідносин – це реальний учасник конкретних правовідносин.

Слід розрізняти поняття «суб'єкт фінансового права» і «суб'єкт (або учасник) фінансових правовідносин».

Суб'єкт фінансового права – це особа, що має правосуб'єктність, тобто потенційно здатна бути учасником фінансових правовідносин.

Суб'єкт фінансових правовідносин – це реальний учасник конкретних правовідносин.

*Суб'єктами фінансових правовідносин
виступають:*

Підприємства , організації ,
установи , тобто юридичні
особи публічного і приватного
права

Держава,
адміністративно-
територіальні одиниці
в особі відповідних
державних органів чи
органів місцевого
самоврядування

Громадяни, як суб'єкти
підприємницької діяльності ,
так і фізичні особи, які не є
суб'єктами підприємницької
діяльності

Для захисту законних інтересів суб'єктів, що беруть участь у фінансових правовідносинах, застосовується адміністративний і судовий порядок захисту.

Адміністративний порядок

Оскарження дій чи рішень посадових осіб органів державної влади чи місцевого самоврядування передбачає направлення мотивованої скарги до вищестоящого органу влади по відношенню до органу, який прийняв відповідне рішення. У різних фінансових відносинах адміністративний порядок захисту має свої особливості, є чітко врегульованим за процедурою і строками.

Судовий порядок захисту

Конституція України проголошує права і свободи людини і громадянина та кожному гарантує судовий захист його прав і свобод. Якщо вичерпані всі наявні внутрішньодержавні засоби правового захисту, кожен громадянин має право відповідно до міжнародних договорів України звертатися до міжнародних органів для захисту своїх прав.

Фінансово-правові відносини виникають у зв'язку з тим, що відповідні суб'єкти здійснюють фінансову діяльність держави і місцевого самоврядування, тобто діяльність, спрямовану на створення, розподіл і використання грошових коштів і ця діяльність регулюється нормами фінансового права. Кожен вид фінансово-правовідносини має свою мету, тобто регулювання відносин у відповідній галузі фінансового права.

Дякуємо за увагу!

